

למה עולים לקברי צדיקים?

Category: בראשית, ויחי

הבדלי הגישה בין יעקב שרצה להיקבר בישראל, ליוסף שנקבר תחילה במצרים, נעוץ בפערי הדורות ובצורך של יהודים לעלות לקבר צדיק שחש ומזדהה יותר עם מצוקתם.

החשש של יעקב

יהודים רבים נוהגים לצוות לפני מותם שיקברו אותם בארץ ישראל. הראשון שעשה את זה היה יעקב אבינו.

בפרשת השבוע אנו קוראים על פטירתו של יעקב אבינו. לפני מותו הוא קרא ליוסף בנו וביקש ממנו "שים נא ידך־יָ אֵל נָא תְקַבְרֵנִי בְּמִצְרַיִם וּשְׁכַבְתִּי עִם אֲבוֹתַי־יָ וְקִבְרַתִּי בְּקִבְרֹתָם". ועל כך עונה לו יוסף "אנכי אעשה כדברך", אולם ליעקב זה לא הספיק "ויאמר השבעה לי וישבע לו".

שואל הרבי: לכאורה זה לא מובן כלל. אפילו במקרה שיעקב לא היה אומר כלום באשר למקום קבורתו, הרי יוסף מצד עצמו, כבן זקונים שאוהב את אביו היה מבין מאליו שאין זה מתאים לקבור את אביו במצרים, בשעה שיש את מערת המכפלה ובפרט שמספר המקומות במערת המכפלה היה מתאים בדיוק לארבע זוגות, ואם כן מדוע יעקב בכלל היה צריך לדבר אתו בעניין זה?

נו, נניח שיעקב לא רצה לסמוך על כך שיוסף יבין זאת מדעתו ומעצמו ולכן הוא החליט לא להתחשב בכבוד המלכות והוא שלח לקרוא ליוסף וביקש ממנו במפורש "אל נא תקברני במצרים" (שיחת עשרה בטבת תשמ"ג) ויוסף אכן הבטיח לו "אנכי אעשה כדברך". מקשים על כך המפרשים: כעת הכול ברור וחלק, מדוע אפוא יעקב לא הסתפק באמירתו הברורה של יוסף ודרש את שבועתו, וכי ללא השבועה יוסף לא היה מקיים את אמירתו? והרי אפילו אומות העולם מקיימים את הבקשה האחרונה של הנפטר, יהיה מי שיהיה, ובפרט ביהדות מצד הציווי של "מצווה לקיים" וכו', ואם כן מדוע יעקב היה צריך שיוסף יישבע לו על כך?

בנוסף לזה, בהמשך הפרשה, שוב אנו קוראים את דבריו האחרונים לפני מותו "ויצו אותם־יָ אֲנִי נֹאסֵף אֶל עַמִּי קִבְרוּ אוֹתִי אֶל אֲבוֹתַי־יָ בְּמַעְרָה אֲשֶׁר בְּשַׁדְה הַמְּכַפְלָה־יָ שָׁמָּה קִבְרוּ אֶת אֲבֹרָה־יָ שָׁמָּה קִבְרַתִּי אֶת לָאָה", ובמילים אלו הוא מסיים את חייו עלי אדמות. מהי הסיבה שיעקב כל כך דאג שמא חלילה לא יקיימו בניו את צוואתו האחרונה?

מה נמצא בקבר?

בואו ננסה להבין מדוע אנשים הולכים לבקר את קברי יקיריהם. אם בקבר נמצאים רק עצמותיו של הנפטר ☞ בשביל מה יש ללכת לשם; אם הנשמה הסתלקה לגמרי מן הגוף והגוף הולך וכלה בקבר אז לשם מה יש ללכת אל הקברים. ואם רואים שנוהגים בעם היהודי מימיו של משה רבינו להשתטח על הקברים, כמו שמסופר במסכת סוטה (לד, ב) שכלב בן יפונה יצא לתור את הארץ בשליחות משה, הוא הלך להשתטח על קברי האבות במערת המכפלה אשר בחברון.

ויתרה מזו מצינו בהלכה "נוהגים לילך בערב ראש השנה לבית הקברות להשתטח על קברי הצדיקים" (קיצוש"ע סי' קכח סעיף יג). הרי בוודאי שהיהדות מאמינה שיש שם משהו, וזה לא סתם רק עצמות בעלמא.

מובא בתניא באגה"ק (סימן ז"ך): "לאחר פטירתו לפי שמתפרדים בחינת הנפש שנשארה בקבר מבחינת הרוח שבג"ע", הרי לנו שמדריגת הנפש נשארת עם הגוף, ויתרה מזו מוסיף הרבי (בשיחת ל"ג בעומר תש"י) "שבמקום שנמצא החלק הכי תחתון של האדם, ובנידון דידן הגוף שנקבר בעפר, נעשית ההתקשרות עם בחינת יחידה בנפש".

וזוהי הסיבה מדוע יהודים הולכים לבקר את קברי יקיריהם כי מישהו עדיין נמצא שם, ודווקא שם אפשר ליצור קשר נפשי עם הנפטר. כל זה נכון לגבי כל אדם, על-אחת-כמה-וכמה לגבי צדיקים שהגוף שלהם עצמו קדוש, הרי שנשמת הצדיק גלויה ומורגשת יותר במקום קבורתו, באין ערוך ביחס לכל אדם מן השורה.

כשיהודי עולה להשתטח על קבר של צדיק הוא מרגיש וחש כמו בן שבא לבקר את אימו. זה המקום בו הוא יכול לשפוך את לבו באין מפריע. זה המקום שבו הוא מתקבל באהבה ללא תנאים. כאן מבינים את מה שהוא עובר ולכן דווקא אצל הצדיק הוא יכול למצוא נחמה, לקבל חיזוק, הגבהת הרוח ושמחה אמיתית. הרי לנו שמקום קבורת הצדיק יכולה לתרום הרבה לכל העולים על קברו.

וזהו היה הטעם שיעקב היה כל כך מודאג שלא יקברו אותו במצרים; יעקב ידע שיוסף סבור שלטובת עם ישראל יש צורך שיעקב ייקבר **דווקא** במצרים.

[יוסף עצמו, טרם פטירתו, כפי שאנו קוראים בסוף הפרשה, לא ביקש מאחיו להעלותו ממצרים אלא ביקש להשאיר את ארונו במצרים ורק כאשר הם יצאו ממצרים אז "והעליתם את עצמותי מזה", היות שהוא ידע שעם ישראל צריך את החיזוק שלו במצרים].

מאותה סיבה גופא יוסף עשוי להשאיר גם את יעקב במצרים, ולכן אפילו אם יוסף היה מבטיח לו שהוא יקבור אותו במערת המכפלה, הרי לטובת כלל ישראל הוא עלול היה לדחות את בקשת אביו עד שכל בני ישראל יצאו ממצרים.

כדי למנוע את התסריט המדובר דרש יעקב מבנו יוסף שישבע לו על כך, כדי שתהיה זו התחייבות מוחלטת ושום חישובים, צודקים ככל שיהיו, לא יוכלו לבטל את השבועה.

נשיא של הדור

נשאלת א"כ השאלה: כלום יעקב אבינו לא רצה את טובת בניו? לכאורה הוא עצמו היה צריך לבקש להיקבר במצרים כדי להקל על ילדיו בשעתם הקשה בגלות?!

אנו רואים בפועל שאם ניצבות לפני אדם שתי ברירות: לבקר קבר של צדיק שנפטר לא מכבר, או לבקר קבר של צדיק שהסתלק לפני אלפיים שנה, רבים מאיתנו בוחרים ללכת לקברו של הצדיק שזה עתה עזב את העולם הגשמי. מדוע? משום שככל שהוא קרוב יותר לימי זמננו הוא מסוגל יותר להבין את צרכינו. וכי נבוא לאברהם אבינו ונבקש ברכה שנוכל לרכוש מכונית חדשה? נתלונן שהאינטרנט לא עובד? לצדיק ממרחק השנים קשה להבין את צרכי האדם בן זמננו; אך לעומתו, צדיק שרק לאחרונה חי בינינו ^[1] הוא מסוגל להבין את הצרכים הקשיים והניסיונות שעומדים בפני אדם בדורנו.

יעקב אבינו היה שייך לדור הקודם. אף-על-פי שהוא ירד מצרימה, הוא לא באמת הגיע למצרים. טכנית הוא חי שם, אבל בנפשו וברוחו הוא נשאר בארץ ישראל, ולכן הוא לא היה מסוגל להבין באמת את הקשיים של יהודי שמתגורר במצרים. הוא לא יכול היה להבין את קשיי הגלות. מצרים עברו הייתה מקום מגורים זמני ותו לא, ולכן הוא רצה לחזור לארץ ישראל בהזדמנות הראשונה שמתאפשרת לו. מה-שאיין-כן יוסף הצדיק שהגיע למצרים בתור נער בן שבע עשרה שנה וגדל כל ימיו במצרים והפך למשנה למלך ^[2] הוא חווה על בשרו את כל קשיי הגלות, הוא היה אפוא האיש המתאים שעל קברו יוכלו בני עמו לעלות ולספר את כל הצרות, הוא היה מסוגל להבין את מה שהיהודים הללו עוברים ולהתפלל בעבורם

מהי ההוראה מכך בעבורנו?

יהודי במותו, ועל אחת כמה וכמה בימי חייו צריך לקבוע את מקום מגוריו לא לפי הנוחות האישית שלו אלא היכן שצריכים אותו וזקוקים לו יותר. עליו לגור במקום שהוא יכול להביא בו תועלת מרובה. ולכן אם נכדיך מתגוררים כאן אל תברח לפלורידה; אתם הסבתות והסבים אחראים לחינוך היהודי של נכדיכם, ולכם יש השפעה על הילדים יותר מאשר ההורים עצמם. ולכן חשוב מאד בשביל העם היהודי שהדור המבוגר יותר יתגורר על יד הנכדים.

(מיוסד עפ"י שיחת פרשת ויחי חלק כ"ה עמ' 270)